

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 25 februari 1898, kl. 7,3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion angående vissa ändringar
i förordningen om landsting den 21 mars 1862.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 44, hafva herrar *Sten Nordström, Adolf Ericson och L. P. Mallmin* hemställt, att Riksdagen ville för sin del antaga följande ändringar uti nu gällande landstingsförordning:

§ 16. Tjenstgöringstid för landstingsman är två år, räknadt från och med den 1 september det år, då valet skett; dock med rätt för nyvald landstingsman att dessförinnan till sekreteraren insända motion till landstinget.

§ 22. Landstingsman, som utan sålunda anmaldt, af landstinget godkändt förhinder uteblifver, skall böta till landstingskassan för hvarje dag, han är frånvarande, sex kronor, men dubbelt, om han uraktlåter att underrätta suppleanter eller göra anmälan hos landstinget, på sätt 21 § föreskrifver.

§ 24. Landstingsman eller suppleant åtnjuter dagtraktamente med sex kronor för hvarje dag, som han vid landstinget tjenstgör jemte ersättning för resekostnaden fram och åter, beräknad efter skjutslega för två hästar, der

icke jernväg är att tillgå eller ångbåtslägenhet begagnas, men efter afgiften i första klassens vagn på jernväg, der sådan finnes, och för hyttplats eller, när hyttplats ej förekommer, en salongsplats på ångfartyg, der resan såmedelst sker.

§ 32. Rättighet att vid landstinget väcka nya förslag tillkommer Konungens befallningshafvande samt hvarje medlem af landstinget.

Nytt förslag bör, för att komma under behandling, innefatta ett ämne inom landstingets befogenhet, vara skriftligen uppsatt och senast *trettio dagar* före landstingets början aflemnadt till sekreteraren, hvilken det åligger att inom åtta dagar derefter *låta trycka samtliga framställningar, skrivelser och motioner samt med posten skyndsamligen afsända ett exemplar deraf till landstingets ordförande och hvar dess ledamot.*

Till stöd för motionen hafva motionärerna först och främst hänvisat till en under sistlidet års Riksdag inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 5, hvari hemställdes, att Riksdagen måtte besluta sådan ändring af § 32 i förordningen om landsting, att orden »senast fjorton dagar» måtte ändras till »senast trettio dagar».

Derefter fortsätta motionärerna: Det skäl, som vid frågans behandling inom Andra Kammaren anfördes emot och som måhända var hufvudsakligaste orsaken till att sistnämnda förslag der afslogs, var den förändrade lydelse, som 16 § i landstingsförordningen erhållit genom kongl. förordningen af den 28 november 1890, hvarigenom stadgades, att tjänstgöringstid för landstingsman vore två år, »räknadt från och med den 1 september det år, då valet skett». Detta hinder torde emellertid mycket lätt kunna afhjelpas derigenom, att nyvald landstingsman tillerkändes rättighet att motionera, oberoende deraf att hans mandat eljest icke inträdde förrän den 1 september.

Det hade klagats och kanske icke utan befogenhet, att landstingens förhandlingar vore nog brådstörtade och till följd deraf beslutene icke alltid tillräckligt motiverade eller öfvervägda. En af hufvudorsakerna till detta missförhållande torde kunna sökas i den omständigheten, att landstingsmännen icke åtnjöte något arvode. Visserligen utgjorde landstingsmannabefattningen ett förtroendeuppdrag, hvars belöning skulle innefattas i detta förtroende. Men man lefde icke af äran och man behöfde icke vara stor människokännare för att veta, hvilket stort inflytande den ekonomiska sidan af saken utöfvade inom vårt offentliga lif. Med känne-

dom om ett stort antal landstingsmäns lefnadsförhållanden, trodde motionärerna därför, att det skulle vara välbetänkt, om dessa erhöles skälig godtgörelse för sina utlägg under vistelsen vid landstinget. Ett särskildt skäl dertill torde kunna sökas i den omständigheten, att, sedan landstingsinstitutionens början, jernvägsnätet vunnit den utbredning inom vårt land, att reseersättningarna till landstingsmännen derigenom högst väsentligt nedbringats. Följaktligen torde ett måttligt tilltaget dagtraktamente till landstingsmännen under vistelsen vid landstinget i högst ringa grad inverka på landstingens budgeter och under alla omständigheter fullt uppvägas genom frågornas mera allsidiga skärskådning och behandling.

Den vid sistlidet års riksdag väckta motion, till hvilken motionärerna uti sin nu förevarande framställning hänvisat, afsåg, såsom redan angifvits, ändring af den tid, inom hvilken motioner skola, för att komma under landstingets behandling, vara till landstingets sekreterare aflemnade. Det förmenades nemligen, att den nu stadgade tiden af fjorton dagar före landstingets början vore allt för kort, då i följd deraf motionerna icke kunde i tillräckligt god tid före landstinget komma landstingsmännen till handa.

Lagutskottet, som hade att öfver berörda motion afgifva förberedande utlåtande, fann emellertid den föreslagna lagändringen ur flera synpunkter mindre lämplig.

»Först och främst är», så yttrar sig utskottet, »enligt utskottets åsigt, intet allmänt behof af förändring i bestående förhållanden för handen. Hvad motionären härutinnan anført, torde få anses beröra endast undantagsfall. Sålunda lærer inom de allra flesta landstingsområden kommunikationsväsendet hafva nått den utveckling, att, äfven med bibehållande af den nu stadgade motionstiden, motionerna hinna tryckas och komma landstingsmännen till handa i god tid före afresan till landstinget. Äfven om i en eller annan ort så ej kan ske, torde deraf härflytande olägenheter ej vara synnerligen betydande. Ofta blifva, enligt hvad erfarenheten ådagalägger, ärendena genom tidningarnas försorg bragta till allmänhetens kännedom; och landstingsmannen har då tillfälle att på detta sätt blifva uppmärksamgjord på ärendenas beskaffenhet. I öfrigt kan under tiden för sjelfva landstingets sammanträde landstingsmannen i allmänhet medhinna att om ärendena erhålla tillbörlig kännedom under öfverlägg-

ning derom med öfriga ledamöter. Erfarenheten torde bestyrka, att just denna öfverläggning under landstingssammanträdet är för den enskilde landstingsmannens uppfattning och bedömande af frågorna vida viktigare än det genomläsande och begrundande på egen hand, som kringssändande af de tryckta motionerna afser att främja. Motionären har visserligen påstått, att landstingets förhandlingar pågå i allmänhet ej mera än två dagar, men såvidt utskottet har sig bekant, pläga de flesta landsting vara samlade i åtminstone fyra dagar. Är sålunda behovet af lagändringen ringa eller intet, komme emellertid dess genomförande att bereda åtminstone en väsentlig olägenhet. Denna skulle bestå deri, att nyvalde landstingsmän derigenom komme att beröfvas möjlighet att vid första landstinget under tjänstgöringsperioden väcka någon motion. Enligt 16 § landstingsförordningen beräknas en landstingsmans tjänstgöringstid — före hvars inträdande någon motionsrätt ej lärar honom tillkomma — från den 1 september det år valet skett; och i följd häraf blefve han genom motions tidens utsträckning till trettio dagar, enär landstingen sammanträda under september månad, afskuren från att sin motionsrätt utöfva».

På grund af hvad sålunda anförts, hemställde lagutskottet, att motionen i fråga icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, och blef denna hemställan af båda kamrarne bifallen.

Nu föreliggande motion innefattar förslag till ändringar af landstingsförordningen i trenne särskilda hänseenden; dels i samma syfte som den vid förra riksdagen afgifna, här ofvan omförmälda motion, dels derutinnan, att landstingsmännen skulle tillerkännas dagtraktamente under tjänstgöring vid landstinget, dels ock slutligen i syfte att skärpa ansvaret för landstingsmans förfallolösa frånvaro vid landstingets förhandlingar.

Hvad angår förstnämnda ändringsförslag, till hvilket höra de ifrågasatta ändringarna i §§ 16 och 32 af landstingsförordningen, vidhåller utskottet den uppfattningen, att förlängning af motionstiden vid landstingen icke är af något allmänt behof påkallad. Hvad af 1897 års lagutskott i sådant hänseende uttalades, synes utskottet fortfarande ega giltighet.

I fråga särskildt om den i § 16 föreslagna ändring, åsyftande att förebygga den af 1897 års lagutskott påpekade, af förändring i motions tiden härflytande olägenhet — det ifrågasatta uteslutandet ur paragrafen af orden »och suppleant» torde få anses bero på förbiseende af motionärerna — kan utskottet ej finna densamma lämplig. Genom att tillerkänna nyvald landstingsman rätt att, innan hans lagstadgade tjänstgörings-

tid inträddt, väcka motion skulle t. ex. kunna inträffa, att motion blefve till landstinget afgifven af person, som aldrig komme att tillhöra landstinget.

Ej heller kan utskottet finna behöfligt att, såsom motionärerna föreslagit, i landstingsförordningen intaga bestämmelse om skyldighet för landstingets sekreterare att inom viss tid ombesörja tryckning och kringssändande till landstingsmännen af motioner och öfriga till landstinget inkomna handlingar, enär sådant, såvidt utskottet känner, redan allmänt tillämpas och det för öfrigt synes böra öfverlemnas till landstingen sjelfva att i fråga om expedition och dylikt besluta på sätt med hänsyn till särskilda förhållanden kan befinnas lämpligast.

Hvad vidare beträffar förslaget om ändring i landstingsförordningens § 24 i syfte att tillerkänna landstingsman eller suppleant dagtraktamente under tjänstgöringen vid landstinget, står denna bestämmelse i strid med den allmänna grundsatsen i fråga om kommunala förtroendeuppdrag, att nemligen desamma skola fullgöras utan särskild ersättning; och härtill kommer att, såvidt utskottet kunnat erfara, hittills ej yppats den ringaste svårighet att finna lämpliga personer villiga att utan ersättning för vistelsen vid landstinget åtaga sig ifrågavarande uppdrag.

Hvad slutligen vidkommer det i motionen framlagda förslag, att genom ändring i § 22 af landstingsförordningen skärpa ansvaret för förfallolös frånvaro från landstingets förhandlingar, hafva motionärerna för denna ändring ej förebragt någon som helst motivering, och då utskottet ej har sig bekant, att något behof af den ifrågasatta ändringen framträd, har ej heller denna kunnat tillvinna sig utskottets godkännande.

Med stöd af det ofvan anförda hemställer alltså utskottet,

att ifrågavarande motion icke må till någon
Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1898.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herr *Ohlsson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.